



BESLUT
2021-04-27

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 26 januari 2021

Saken

Utbildning

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte, den 7 januari 2021, om studiemedel för fastställt antal veckor för heltidsstudier på distans vid Solent University i Storbritannien under tiden den 25 januari 2021-den 16 januari 2022. – NN bifogade antagningsbesked och studentavtal utfärdat av Företagsekonomiska ekonomiska institutet FEI vari det bland annat anges att han antagits till utbildningen BA (Hons) International Business Management, heltid – ett år samt dokumentet Terms and conditions for undergraduate and postgraduate taught courses 2020/2021 utfärdat av Solent University och undertecknat av den studerande.

CSN skickade en begäran om fler uppgifter till NN och gav honom möjlighet att beskriva anledningen till att han ska läsa en distansutbildning. CSN informerade vidare om att studiemedel för distansstudier utanför EU/EES eller Schweiz bara får beviljas om det finns synnerliga skäl.

NN besvarade CSN:s komplettering och uppgav bland annat följande. Den sökta vidareutbildningen är en så kallad "top-up" på hans tidigare tvååriga yrkeshögskoleutbildning och den genererar en kandidatexamen, Bachelor, som han inte har någon möjlighet att ta på något annat sätt om han inte väljer att gå om tre år på en vanlig högskola. Skolan är baserad i Storbritannien, men är förmedlad via FEI i Stockholm. Tidigare elever har beviljats studiemedel, innan brexit, och han tycker inte man ska straffa individer som innan CSN:s beslut blev antagen. Han har även fått tjänstledighet beviljad. Studiemedel är ett alternativ till finansiering där bidrag och lån är av stor betydelse för hans ekonomi.

CSN avslag ansökan med hänvisning till att studiemedel för distansstudier utanför EU/EES eller Schweiz bara får beviljas om det finns synnerliga skäl och att CSN bedömt att det inte finns synnerliga skäl i NN:s fall. CSN upplyste vidare om att CSN inte kontrollerat om NN uppfyller övriga krav för att få studiemedel.

NN överklagade beslutet och anförde sammanfattningsvis bland annat följande. Han är antagen till BA (Hons) International Business Management Top-up vid Solent University i Storbritannien via distansstudier i samarbete med Företagsekonomiska institutet (FEI). Han har sedan tidigare en yrkeshögskoleexamen om 400 YH-poäng i Sverige som kvalificerat honom att påbörja utbildningen. Om han avslutar utbildningen med godkända betyg får han en motsvarande kandidatexamen och har då möjlighet att söka in till svenska universitet för studier på avancerad nivå, till exempel till en magister- eller masterutbildning. Utbildningen förmedlas av FEI och bygger på studier med hjälp av avancerad digital utbildningsteknik som innebär att lektionerna genomförs i specialutrustade klassrum samtidigt som de sänds online i realtid. Modellen bygger på en aktiv medverkan och samspel mellan deltagare och lärare där alla ska ha möjlighet att ställa frågor och bidra i diskussioner och där webbkameran gör studenten synlig och interaktionen blir enkel. Utformningen av samarbetet mellan FEI och det brittiska universitet som ledde fram till utbildningen föregicks av ett omfattande utredningsarbete som bland annat inkluderade avstämningar med relevanta myndigheter. Möjligheten till en motsvarande påbyggnad vid svenska universitet eller högskolor är i praktiken stängd då tillgodoräknande av tidigare studier enligt högskoleförordningen tillämpas restriktivt. Inom det brittiska universitetssystemet är däremot denna form av tillgodoräknande vanligt förekommande. Den brittiska examen som studenter som han uppnår är även påbyggnadsbar med fortsatta studier till magister/master vid svenska universitet och högskolor. Även om det sedan valresultatet 2016 varit klart att Storbritannien ska lämna samarbetet har det varit oklart in i det sista vilka handels- och samarbetsvillkor som ska gälla mellan EU och Storbritannien efter att övergångsperioden löpte ut den 31 december 2020. Inte förrän vid jul 2020 kom parterna överens om ett handels- och samarbetsavtal som skulle gälla från januari 2021. I handels- och samarbetsavtalet som förhandlades fram finns däremot inget som reglerar just distansutbildning vid brittiska universitet. Det finns inte heller några övergångsbestämmelser för studiestödsförordningen som ger studerande som honom möjlighet att ens tillfälligt kunna omfattas av de tidigare reglerna om studiemedel som gällde när Storbritannien var med i EU/EES. Detta resulterar i att studenter som har blivit antagna till studier under 2021 och därmed inte kan få studiemedel hamnar i kläm på grund av omständigheter som ligger utanför studentens kontroll. Studier på den aktuella utbildningen ska också ses i ljuset av att distansundervisning har blivit den nya standarden i och med den digitala utvecklingen och den rådande pandemin. På grund av smittspridningen är det inte heller ett alternativ att studera på plats i Storbritannien. – NN bifogade Acceptance letter från Solent University

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet och anförde i ett yttrande i huvudsak att CSN inte kan finna att det föreligger synnerliga att bevilja studiemedel för distansstudier utanför EU/EES eller Schweiz i NN:s fall.

NN har fått tillfälle att komma in med synpunkter med anledning av CSN:s

yttrande och han har kommit in med en skrivelse samt bifogat kopior av sina inkomstdeklarationer från de senaste tre åren samt intyg ett intyg, daterat den 25 november 2020, om beviljad tjänstledighet för perioden den 25 januari 2021- den 25 januari 2022. NN anförde i huvudsak att han med kompletterande handlingar vill visa tidigare årsinkomster i relation till nuvarande samt beviljad tjänstledighet från arbetsgivare innan beslutet om studiemedel. Han anförde vidare följande. Han, som enskild student, ska inte drabbas när hans ansökan och antagning till utbildningen, ansökan och beviljande om tjänstledighet samt ansökan om studiemedel gjordes innan beslutet kring distansutbildning via Storbritannien efter brexit togs. På grund av rådande omständigheter under pandemin är det svårt, eller omöjligt, att studera på plats i Storbritannien och möjligheten att få kandidatexamen i Sverige enligt denna form av Top-up utbildning finns inte då FEI är de enda som erbjuder denna typ av utbildning för den som sedan tidigare har en tvåårig yrkeshögskoleutbildning. Han vidhåller därmed att det föreligger synnerliga skäl.

På nämndens begäran inkom CSN, genom dess rättsavdelning, därefter med ett yttrande och anförde bland annat följande. För studerande som påbörjar distansutbildningar i Storbritannien efter den 31 december 2020 kan studiemedel endast lämnas om det föreligger synnerliga skäl, eftersom Storbritannien utträtt ur EU/EES. NN har enligt inskickat underlag påbörjat sina studier först efter den 31 december 2020. Han kan därför endast få studiemedel för sina distansstudier i Storbritannien om det föreligger synnerliga skäl. Vid bedömningen av vad som kan utgöra synnerliga skäl krävs enligt ÖKS praxis mycket speciella och synnerligen tungt vägande omständigheter. De skäl som NN redogör för är enligt CSN:s mening i huvudsak kopplade till den specifika utbildningen. CSN:s bedömning är därför att de anförda skälen inte utgör sådana individuella omständigheter som krävs för att de ska utgöra synnerliga skäl. CSN anser därför att studiemedel inte kan lämnas för distansstudier utanför EU/EES. Att en annan studerande felaktigt har beviljats studiemedel för samma utbildning utgör i sig inte skäl för CSN att ändra beslutet i det aktuella ärendet. CSN anser därför att överklagandet bör avslås.

NN har fått möjlighet att lämna synpunkter med anledning av CSN:s yttrande och han har kommit in med en skrivelse och anfört bland annat följande. CSN anför i sitt yttrande att de omständigheter som han anfört främst är kopplade till den specifika utbildningen. Han vill återigen notera, med grund i tidigare praxis, att synnerliga skäl kan vara kopplat till yttre omständigheter som ligger utanför en students kontroll och som inte kan förutsägas, till exempel en krock mellan olika regelsystem och avsaknaden av övergångsbestämmelser. Han vill också förtydliga att även om det är yttre omständigheter som gör att han inte kan beviljas studiemedel får det i allra högsta grad en individuell påverkan på honom och hans studier, något som han också anfört i sitt överklagande när det gäller hans ekonomiska förutsättningar och begränsningen i fortsatta studier som det i sin tur riskerar att leda till. Slutligen är det hans förhoppning att överklagandenämnden ska göra en självständig individuell prövning utifrån de omständigheter som anförts i hans överklagande och utifrån den situation som råder nu.

Tillämpliga författningsbestämmelser

Enligt 3 kap. 23 § andra stycket studiestödsförordningen (2000:655) får studiemedel för distansstudier vid läroanstalter utanför EES och Schweiz lämnas bara om det finns synnerliga skäl för det.

Formellt lämnade Storbritannien Europeiska unionen (EU) den 31 januari 2020. Under resten av 2020 gällde övergångsregler, vilket innebar att EU:s regelverk i hög utsträckning fortsatt gällde och Storbritannien var fortsatt knutet till exempelvis EES. Från den 1 januari 2021 är Storbritannien emellertid inte längre del av EU:s regelverk.

Överklagandenämndens bedömning

Frågan är om NN kan lämnas studiemedel för de avsedda distansstudierna i Storbritannien, vilka är en påbyggnad till hans tidigare tvååriga yrkeshögskoleutbildning, och som ger en universitetsexamen, Bachelor of Arts (Honours) in International Business Management.

Överklagandenämnden har i ett vägledande avgörande, diarienummer 2015-04634, uttalat att, den omständigheten att den aktuella utbildningen saknar motsvarighet inom EES och Schweiz, i sig, inte kan vara ett sådant synnerligt skäl som gör att studiemedel kan lämnas för distansstudier utanför EES och Schweiz.

Efter det att Storbritannien lämnade EU och övergångsperioden har upphört krävs enligt 3 kap. 23 § andra stycket studiestödsförordningen att det finns synnerliga skäl för att bevilja studiemedel för distansstudier vid läroanstalter i Storbritannien. Bedömningen av vad som kan anses vara synnerliga skäl är, i alla sammanhang där sådana skäl prövas, mycket restriktiv och synnerliga skäl tillämpas endast i rena undantagsfall. För att åberopade skäl ska kunna bedömas som synnerliga krävs således mycket speciella och synnerligen tungt vägande individuella omständigheter. I sammanhanget kan också nämnas att regeringen, prop. 2012/13:152 s. 17, uttalat att regeringen anser att det är rimligt med en mer restriktiv inriktning när det gäller studiemedel för distansstudier i länder utanför EES och Schweiz och att studiemedel endast bör lämnas om det finns synnerliga skäl. Regeringen uttalade vidare att målen i fråga om utlandsstudier bättre kan nås genom studier på plats i ett annat land och att det utanför EES och Schweiz dessutom är svårare att kontrollera att distansstuderande verkligen bedriver studier.

För att bevilja studiemedel för distansstudier vid läroanstalter utanför EES och Schweiz krävs, som sagts ovan, att det finns synnerliga skäl. Bedömningen av vad som kan anses vara synnerliga skäl är, i alla sammanhang där sådana skäl prövas, mycket restriktiv. För att åberopade skäl ska kunna bedömas som synnerliga krävs således mycket speciella och synnerligen tungt vägande individuella omständigheter. Nämnas kan också att regeringen, i propositionen Studiemedel i en globaliserad värld (prop. 2012/13:152) uttalat att det är rimligt med en restriktiv inriktning när det gäller studiemedel för distansstudier i länder utanför EES och Schweiz.

Enligt Överklagandenämndens mening utgör de omständigheter som NN har åberopat inte sådana synnerliga skäl som, enligt studiestödsförordningen, är en förutsättning för att han ska kunna beviljas studiemedel för de avsedda distansstudierna. Den omständigheten att studiemedel för de avsedda distansstudierna kunnat beviljas före Storbritanniens utträde ur EU, och därefter under en övergångsperiod 2020, ger inte skäl till en annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Schött

Christina Sundström

Beslutet har fattats av: Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Schött, myndighetschef, Anita Enocksson, Hans Eklund, Jessica Levin, Martin Mörk, Helena Söderberg och Christer Bergqvist

Föredragande: Christina Sundström

Kopia till
CSN
Utbildningsdepartementet